

LA MAJOR FORTALESA EUROPEA DEL SEGLE XVIII

Núria Rey Navarro

Es troba situat al nord-oest de la vila de Figueres sobre un turó a 140 metres sobre el nivell del mar, al final de la Pujada del Castell.

Ocupa una superfície total de 32 hectàries, 55 si s'inclou l'espai dels seus glacis. El seu perímetre exterior mesurat sobre el parapet del camí cobert és de 3.120 metres i l'interior mesurat sobre el cordó de la muralla és de 2.100 metres. De planta pentagonal el seu perímetre és de 5,6 quilòmetres.

Entre el camí cobert i la pròpia muralla de la fortalesa s'extén el fossar amb una superfície propera a les 15 hectàries.

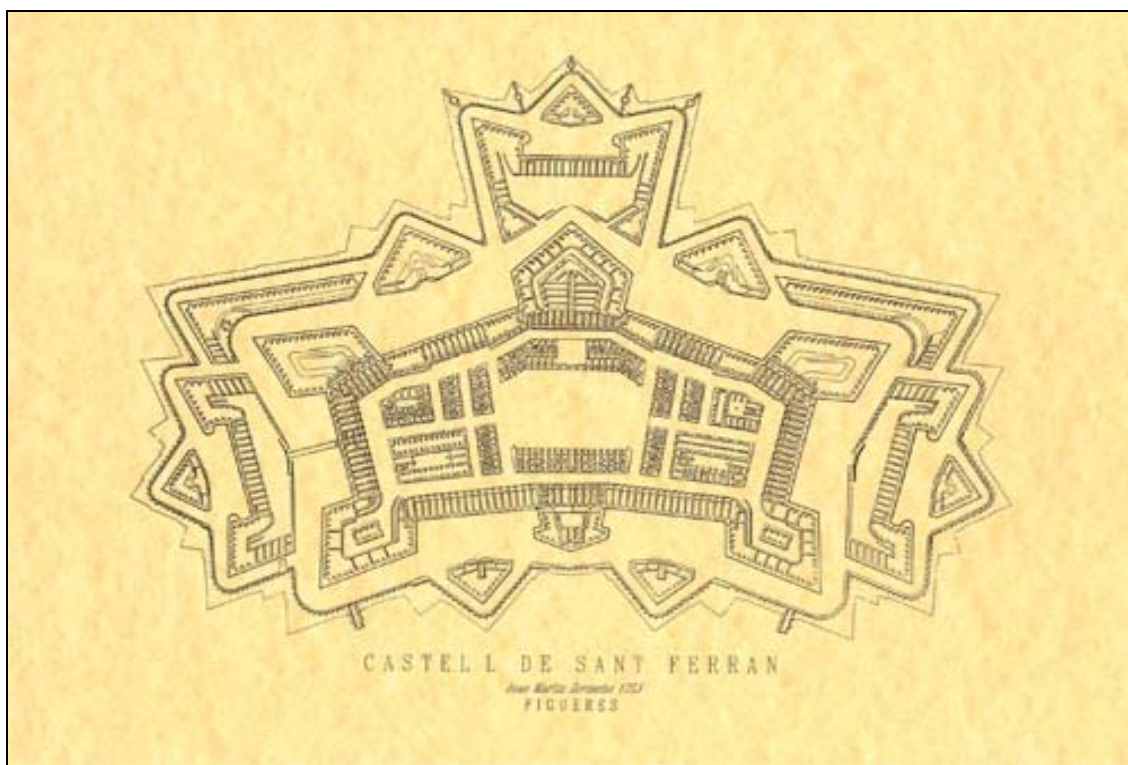
Fossar

Les obres defensives conservades intactes i en la seva totalitat són: un gran hornabeque principal i dos de més petits, dues contraguàrdies, set revellines de diferents tamanys i cinc galeries de contramina.

Entrada a les galeries de contramina

REIAL PLAÇA FORTA DE SANT FERRAN

Una de les conseqüències de la Guerra dels Trenta anys va ser la signatura del Tractat dels Pirineus, pel qual, la frontera entre França i Espanya retrocedia cap al sud, de manera que els territoris catalans situats al nord de la serralada pirinenca, amb tot el seu sistema defensiu inclòs, quedava sota la sobirania de França. Aquest fet va convertir l'Empordà en un camp de batalla obert fins ben entrat el segle XVIII.

Regnant Ferran VI, i quasi amb cent anys de retard, es va posar remei a la situació portant a la pràctica el projecte d'aixecar una fortalesa que fos capaç de donar allotjament a una divisió de maniobra (infanteria, cavalleria i artilleria) i que fos suficient per a aturar, o almenys dificultar, els intents d'invasió. Aquest va ser el motiu de la construcció del castell de Sant Ferran, que seguint el costum de l'època, va rebre el nom patronímic del rei governant.

Aquest va ser projectat per Juan Martín Cermeño, Enginyer General i Director de la Reial Academia de Matemàtiques de Barcelona (fundada per Felip V). La construcció va començar el dia 4 de setembre de l'any 1753. Entre els anys 1756 i 1760 les obres van ser dirigides pels també enginyers militars Pedro Martín Cermeño i Juan Caballero. Per tal d'alçar les grans muralles i construir el seu extraordinari sistema defensiu exterior van ser necessaris més de mil obrers treballant cada dia durant tretze anys.

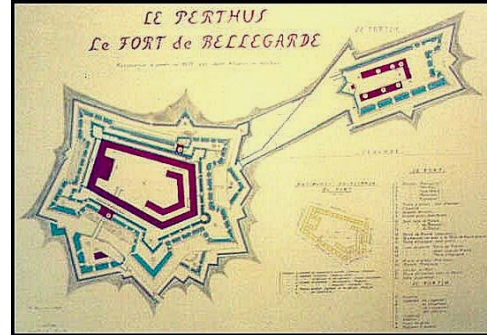
L'any 1766, regnat ja Carles III, la fortalesa va ser entregada a l'exèrcit. Les obres dels edificis interiors es van perllongar fins a finals del segle.

HISTORIA

El Castell de Sant Ferran fou construït a fi de defensar l'Empordà dels francesos. Davant seu tenia el fort francès de Bellegarde situat a sobre el Portús (le Porthus).

Vista aèria de Bellegarde

Plànol de la fortalesa projectada per Vauban

A la seva època, va ser considerada inexpugnable. Tan sols van haver-hi algunes observacions negatives referents a l'emplaçament de la fortalesa, ja que hi havia algunes elevacions properes al castell que podien facilitar els atacs. Els experts de l'època opinaren que aquest era un detall sense importància ja que la fortalesa quedava fora de l'abast dels canons d'aquells temps.

HISTORIAL BÈLIC

Paradoxalment, aquest impressionant edifici va tenir poc protagonisme a la defensa de la zona, ja que la seva posada efectiva en servei va coincidir quasi bé amb els últims conflictes que van succeir contra el país veí.

Durant la Guerra de la Independència, la fortalesa va ser ocupada per les tropes napoleòniques. En aquest període el General Mariano Alvarez de Castro, estant a la presó del castell, va morir. Havia estat ferm defensor de la ciutat de Girona durant el setge de l'any 1809 i aquest fet va fer que pasés a ser recordat com un heroi i a formar part de la memòria popular de la comarca.

Posteriorment la fortalesa va ser recuperada per la guerrilla del país mitjançant un cop audaç, mantenint-se durant cinc mesos i donant lloc a l'únic setge que va patir el castell.

ANECDOTARI

Un dels polvorins. Va ser transformat en capella quan la presó va ser traslladada a les instal·lacions colindants.

Durant el regnat d'Alfons XIII la fortalesa va ser utilitzada com a penal.

Al Febrer de l'any 1939 va tenir lloc al castell de Sant Ferran la darrera reunió de les Corts de la II República Espanyola.

L'any 1925 un jove recluta de la ciutat va fer part de la seva instrucció al castell, es tractava de Eugenio Salvador Dalí.

Alguns anys més tard va ser utilitzada per a confinar a alguns dels responsables del cop d'Estat del 23 de Febrer de 1981, entre ells, el coronel Antonio Tejero.

Porta d'estil neoclàssic que donava entrada al recinte militar. Va ser construïda sobre un polvorí i dissortadament va volar a causa d'una explosió

Sobre dos muntants quadrangulars de la porta d'entrada al castell s'alcen dos lleons en pedra, asseguts sobre els seus quaters posteriors, amb el cap alt, la mirada al front i la boca lleugerament oberta. En la Crònica de Viravens (1876) llegim una consideració sobre aquests lleons: "La fortaleza mirada desde la ciudad, ofrecía un aspecto imponente, dándole carácter dos leones de piedra colocados sobre esbeltos pilares que embellecían la entrada del Castillo".

Entrada principal